

OPONENTSKÝ POSUDEK

MUDr. Petr Bednář
Problematika převislých výplní
Disertační práce
2006

Stomatologická klinika,
Univerzita Karlova v Praze,
Lékařská fakulta v Hradci Králové

Téma předkládané disertační práce „Problematika převislých výplní“ je zaměřeno na praktickou činnost zubního lékaře v conservační stomatologii. Jak autor uvádí v úvodu své práce, je v současné době kladen stále větší důraz na primární prevenci zubního kazu i plakem podmíněných parodontopatií. Nejčastější náplní práce praktického zubního lékaře však stále zůstává péče léčebná, běžná stomatologická praxe se údajně zabývá prevencí jenom okrajově. Autor se proto rozhodl zaměřit svou pozornost na nekvalitně zhotovené výplně a to konkrétně na problematiku převislých výplní při ošetření kazu II. třídy Blackovy klasifikace amalgamovými výplněmi. V našich podmínkách je v současnosti tento způsob ošetření kazů na aproximálních ploškách stále ještě nejčastěji používanou metodou a bude tomu tak ještě řadu let. Z tohoto hlediska je možno považovat zvolenou tematiku za aktuální. Perspektivně je však amalgam jako výplňový materiál na ústupu a jeho používání ve vyspělých zemích zřejmě nepřetrže 21. století.

Metody zpracování cílů disertační práce byly také zvoleny vhodně a na potřebném stupni náročnosti jejich použití. Zastoupeny jsou jak metody klinického vyšetření (prevalence převislých výplní u středoškoláků v Hradci Králové a vyšetření kvality amalgamových výplní II. třídy zhotovených na Stomatologické klinice LF UK v Hradci Králové), tak i morfologická studie materiálu z anatomického dentálního atlasu zaměřená na detailní anatomické uspořádání aproximálních plošek molárů a premolárů. V klinické i experimentální části disertace jsou při plnění široce stanovených cílů použity moderní vyšetřovací a hodnotící metody zahrnující kupř. i rentgenologické vyšetření stavu výplní II. třídy projekcí bite-wing s hodnocením rtg nálezů na projekčním panelu s milimetrovou mřížkou, využití indexu CPITN k posouzení změn na parodontálních tkáních, podrobná analýza konkavit na aproximálních ploškách zubů pod bodem kontaktu na příčných řezech jejich korunek (z materiálů „Brown Hebransons Dental Anatomy and Interactive 3D Tooth Atlas“) i statistické a grafické zpracování výsledků této studie.

K přednostem předkládané disertační práce patří vedle již zmíněných metod zpracování stanovených cílů velmi dobrá obrazová dokumentace klinických nálezů i rtg snímků. K přínosům předkládané disertace se řadí také nápaditá morfologická studie zaměřená na odhalení možných příčin vzniku převislých výplní: na analýzu sklonu a rotace zubní korunky, na průběh konkavit a na jejich poměrnou hloubku. V doporučeném postupu správného ošetření aproximálního kazu amalgamovou výplní jsou uvedeny všechny zásady moderní zachovné stomatologie zabráňující vytvoření převisu při ošetření kazu II. třídy i kontroly výsledku ošetření, kupř. použití lokální anestezie při náročnější preparaci tvrdých zubních tkání, používání koferdamu, podrobný návod používání klínek a další.

K určitým nedostatkům předkládané disertace, které však tuto rozsáhlou klinickou i experimentální studii zásadně neznehodnocují, patří např. použitá literatura,

kteřou tvořĩ poměrně staré citace (2 citace z 50. let minulého století, 3 ze 60. let, nejhojněji zastoupena jsou 70. /9 citací/ a 80. léta /10 citací/. K nejmladším pracem patří 2 citace z r. 1990, pak už jenom Carranzova učebnice z r. 1996 a nové vydání anatomického atlasu z r. 2003. Je tato skladba citací odrazem malého zájmu o problematiku převislých výplní v současnosti nebo nebyly literární údaje aktualizovány?

Podstatnější připomínka se týká vlastního zařazení sledované problematiky, která má především preventivní zaměření pro praxi zubního lékaře. Konečným cílem disertace je zabránit vytváření převislých amalgamových výplní při ošetrování kazů II. třídy a tím realizovat prevenci vzniku parodontopatií, t.zn. postupovat při konservačním ošetření podle zásad sekundární a terciární prevence zubního kazu i plakem podmíněných parodontopatií. Ačkoli je této preventivní problematice celá disertace podrobně věnována, termín prevence anebo preventivní působení se v celé obsáhlé disertaci objevuje jenom v prvních dvou odstavcích. Ve druhém odstavci autor uvádí: „...Nejčastější náplní práce praktického stomatologa je ale stále péče léčebná. Důraz na prevenci je většinou pouze akademický, běžná stomatologická praxe se až na výjimky zabývá prevencí jen okrajově.“ Předkládaná disertační práce je prospěšným příspěvkem ke změně této nežádoucí situace a je škoda, že dosažené výsledky nejsou formulovány jako velmi důležité preventivní aspekty konservačního ošetření kazu ani v „Závěru“ disertace (str. 69), ani v „Závěru a doporučení pro praxi“ (str. 76).

U první klinické studie (Prevalence převislých výplní u vybraných středoškoláků v Hradci Králové) by bylo vhodné uvést KPE jedinců, u kterých byly ošetřeny kazy II. třídy zjištěny a dále, zda se jednalo o kumulaci kazů u skupiny probandů, či zda byly tyto kazy ojedinělými nálezy v dutině ústní. U této studie by bylo dále vhodné podrobněji sdělit, zda nebyly rozdíly v indexu CPITN u jedinců s výplněmi s převisem a bez převisu. Ve 4 distálních sextantech by bylo vhodné zamyslet se nad hodnotami CPI 2 i CPI 3, které zřejmě nebudou souviset v této věkové skupině (16 – 20 let, s výraznou převahou 18letých) se zubním kamenem, ale pravděpodobně s iatrogenním drážděním převislou výplní.

Také u druhé klinické skupiny (Vliv morfologie aproximální plochy zubu na vytvoření převislé výplně II. třídy) není uveden počet sledovaných jedinců, event. i jejich rozdělení dle pohlaví (jednalo se o kumulaci konkavit u skupiny pacientů nebo o ojedinělý výskyt, byly konkavity častější u žen než u mužů či naopak?). Na str. 66 jsou uvedeny výsledky statistického zpracování pouze v angličtině.

Pro úplnost uvádíme některé drobné chyby či překlepy v textu: V grafu 9 je uveden počet vyhovujících výplní 64 a v textu 66, v anatomické části je při popisu premolárů 3x uvedeno „bukání pohled“ místo „bukální pohled“, v kapitole 4.1.2 nejsou uvedena kritéria pro hodnocení výplní (jak se uvádí na str. 63). Stylistická připomínka se týká formulací „oteklá gingiva“ (str. 43) či „vykrájení kontury výplně“ (str. 78), které by bylo možno vyjádřit vhodněji.

Jaké nové poznatky předkládaná disertace přinesla

V práci je třeba ocenit jako přínosné posouzení vlivu morfologie aproximálního prostoru na zhotovení převislé výplně, které přineslo některé nové údaje o výskytu konkavit na různých aproximálních ploškách zubů ve srovnání s tradičně uváděnými literárními údaji. Práce s interaktivním programem Anatomického dentálního atlasu objasnila některé změny v profilu konkavit při různém sklonu či rotaci zubů, které je nutno vzít v úvahu v klinické praxi. Výsledky klinické studie fundovaně potvrdily nezbytnost včasné diagnostiky kazu II. třídy i důsledné dodržování technologického

postupu při jeho conservačním ošetření za respektování všech aspektů sekundární i terciární prevence sekundárního zubního kazu i poškození parodontálních tkání. Tento závěr předkládané disertační práce je pro současné zubní lékařství v našich podmínkách velmi aktuální.

Závěr oponentského posudku:

Předkládaná disertační práce splnila svůj sledovaný cíl a doporučuji tuto disertaci k obhajobě.

**Doc.MUDr. Jan Handzel, CSc.,
Stomatologická klinika,
UK 1. LF a VFN v Praze**

15.6.2006